

Anbefalinger i forhold til bruk av dusør i forbindelse med gjenfangst i sjø etter rømming av laksefisk

Anbefalingene er utarbeidet av Sjømat Norge basert på gjeldende regelverk og tilråding fra Bransjegruppe havbruk våren 2014

Tilråding fra Bransjegruppe havbruk:

"Bransjegruppe havbruk tilrår at en havbruksbedrift som har hatt rømming utlover en dusør i forbindelse med gjenfangst i sjø etter den konkrete hendelsen, og anbefaler at dusøren bør ligge på kr 200 pr fisk."

Samtidig tilsier bedriftenes erfaring med bruk av dusør at det er viktig at dusørens størrelse også må vurderes med tanke på at den skal gjenspeile rømmingen, antall rømte, art som er rømt, fare for villaks etc. Se ellers også punkt 3 i anbefalingen vedr dette. I punkt 5 i anbefalingen står det litt om skatteregler ved utbetaling av dusør.

OBS! Det er en forutsetning at utloving av dusør gjøres i dialog med myndighetene, og i henhold til regelverket!

Bakgrunn for tilrådingen og viktige årsaker til å ta i bruk dette virkemidlet er:

- Et ønske om å stimulere til gjenfangst og til melding av gjenfangst i sjø
- Å bidra til effektivisering av gjenfangsten i sjø
- Å vise at selskapet ønsker å ta ansvar for "oppryddingen" etter en rømming
- Å vise at selskapet setter pris på den innsatsen som gjøres av fiskerne
- Å bruke virkemiddelet som et positivt utgangspunkt for proaktiv kommunikasjon og informasjonsutveksling med miljø- og villfiskinteresser i en i utgangspunktet svært negativ og belastende situasjon for selskapet

Anbefalinger ved bruk av dusør:

1. Rapportere og håndtere i henhold til regelverket og i dialog med myndighetene

I Akvakulturdriftsforskriftens § 38 og § 39 er det blant annet bestemmelser om at det straks skal meldes fra om rømming eller mistanke om rømming av fisk, og om at gjenfangst av fisk som er rømt straks skal igangsettes. Gjenfangstplikten er begrenset til sjøområdet inntil 500 meter fra anlegget, men Fiskeridirektoratets regionkontor kan i samråd med Fylkesmannens miljøavdeling utvide eller innskrenke gjenfangstplikten omfang i tid og geografisk utstrekning. Dette kan de gjøre på eget initiativ eller etter søknad. Videre kan det gis bestemmelser om hvilke fiskeredskap mv som tillates brukt hvor i forbindelse med gjenfangsten, og hvem som kan fiske. Både oppstart og avslutning av gjenfangstfiske må meldes Fiskeridirektoratets regionkontor og Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Gjennom denne bestemmelsen har bedriften alt i oppstartsfasen av et gjenfiske et godt utgangspunkt for å sikre en god dialog og et godt samarbeid med myndighetene. En evt utloving av dusør bør være en del av denne dialogen, og det er derfor viktig at den også er en del av beredskapsplanleggingen skal en kunne komme raskt i gang og gi ønsket effekt.

En akvakulturbedrift vil aldri kunne kontrollere eller garantere for at evt gjenfanget fisk er tatt med lovlig redskap og på tillatte steder i forbindelse med utbetaling av dusør. Dette er heller ikke en type garanti som myndighetene vil etterspørre så fremt havbruksbedriften gjennomfører gjenfangsten og utlover dusøren i dialog med Fylkesmannens miljøvernnavdeling og Fiskeridirektoratet, og forholder seg til de tillatelse som gis i de enkelte tilfeller. Dette kan f. eks. gjøres ved å vise til ordlyden i forskriften eller tillatelsene fra Fylkesmannen i forbindelse med utloving av dusøren. Her er link til eksempel på [Mal for utloving av dusør ved gjenfiske i sjø](#) som evt kan benyttes.

I driftsforskriften er det også krav om journalføring for fangster tatt under gjenfangstaksjoner. Dette omfatter antall fisk, størrelsesfordeling, samlet vekt og artsfordeling. Fylkesmannen kan i tillegg komme med krav om rapportering av fangst og bifangst i forbindelse med at de gir løyve til utvidet fiske. Det anbefales i tillegg fortløpende å rapportere inn antall fisk som gjenfangstes til Fiskeridirektoratet. En slik rapportering vil både gi god informasjon til direktoratet og grunnlag for positiv kommunikasjon til allmennheten.

2. Proaktiv kommunikasjon er viktig sammen med dusøren

I forbindelse med utloving av dusør er det viktig at bedriften kommuniserer tydelig hvilken dokumentasjon som er nødvendig, og hvor eller hvordan innlevering av dokumentasjon og evt fangst skal gjøres.

Åpenhet og proaktiv kommunikasjon til regionale myndigheter (Fiskeridirektorat, Fylkesmannen og Mattilsynet), Sjømat Norge og andre involverte parter er alltid viktig ved en rømming. Blant de involverte partene er også lokale myndigheter og miljø- og villfiskinteresser. Premiering i form av en dusør kan aldri erstatte den viktige dialogjobben som må gjøres i en slik situasjon. Men å love ut en dusør har vist seg å kunne bidra til å forsterke og effektivisere både kommunikasjon og gjenfangst.

Gjennom å utlove dusør og samtidig be om kontaktinformasjon og informasjon om fiskested og fiskeredskap når fangsten meldes, kan en få fortløpende tilbakemeldinger om hvor det fangstes, av hvem og med hvilke redskap. Dette kan (når verifisert) brukes som informasjon til egen fangstjournal, til myndigheter, og dessuten fortløpende og effektivt videreformidles i form av råd og informasjon til fiskere og andre som er involvert. Gjerne via gruppemeldinger på sms straks informasjonen er sikker. Dette er effektivt og bidrar til at alle involverte får informasjon samtidig. Gjennom å gi daglig fangststatistikk fordelt på redskap og geografiske ytterpunkter for registrert fangst, kan gjenfangsten økes fordi fiskeinnsats og redskapstype blir konsentrert der sannsynlighet for fangst er størst.

På denne måten kan dusør og kommunikasjon bidra sammen til å effektivisere og øke gjenfangsten.

3. Hvem skal få dusør og hvor stor bør den være?

Noen har valgt å gå ut med en dusør pr gjenfanget fisk bare rettet mot enkelte grupper, f. eks fiskere en på forhånd har inngått avtale med (f.eks. grunnbeløp + dusør pr fisk). Går en derimot ut med et løfte om dusør til alle som fisker og får rømt laks i forbindelse med gjenfangsten, kan en oppnå rask mobilisering og motivering av et stort antall frivillige fiskere / fritidsfiskere. Dette åpner både for økt gjenfangst og gir mulighet for god kommunikasjon og informasjon til langt flere interessenter.

Størrelsen på dusøren bør ikke være for stor, men samtidig så stor at det blir interessant å fiske. Bransjegruppe havbruk anbefalte i 2014 kr 200 pr fisk.

Samtidig ses det eksempel på at enkelte selskap i noen situasjoner har ønsket å tilby opp til kr 500 pr laks for å sikre god mobilisering. Rømt regnbueørret synes å ha en større tendens til å holde seg i nærområdet, spesielt i fjordområder. Dette gjør at gjenfangsten kan drives mer effektivt, og at en langt større andel fisk kan gjenfanges. I slike situasjoner er det eksempler på at selskap har fått god respons og fornøyde gjenfangstfiskere ved å tilby kr 50 pr gjenfanget regnbueørret.

4. Hva bør en kreve av en fisker før dusøren utbetales?

Det varierer hva selskapene har satt som krav til "bevis" før utbetaling av dusør. Dette kan spenne fra framvisning eller innlevering av hele fisken, til innlevering av hodet, fettfinnen eller skjell fra fisken. Dette gjør at selskapet, hvis ønskelig, kan foreta en DNA-analyse av enkeltfisk i ettertid. Noen har også bedt om billedokumentasjon for å kunne vurdere sannsynligheten for at fisken er "deres" i ettertid. Dette spørsmålet er viktig å vurdere før utlysning av dusøren. Ikke bare for å få så god kontroll med gjenfangsten som mulig, men også for å unngå at for mange fristes til å jukse med innrapporteringen. Erfaringsmessig har dette imidlertid ikke vist seg å være et omfattende problem.

At gjenfangsten vanligvis vil være svært lav, gjør at selve håndteringen av fangsten, logistikk og utbetaling av dusør i de fleste tilfeller ikke har vært opplevd å kreve mye ekstra arbeid. Skulle en likevel være heldig å få en større gjenfangst, kan det være fornuftig å ha tilrettelagt kommunikasjonen, og ikke minst ha planlagt praktisk for denne eventualiteten i forkant. Herunder må en ha tenkt gjennom hvor og hvordan mottakssystemet kan være mest mulig hensiktsmessig tilrettelagt. Her er link til [Anbefalinger omkring mottak av gjenfanget fisk etter rømming](#)

5. Kort om skatteregler mv i forbindelse med utbetaling av dusør

Akvakulturdriftsforordningen har en bestemmelse om plikt til å ta imot gjenfanget fisk, men som regel vil det være både ønskelig og formålstjenlig for begge parter at fiskeren beholder både fangsten og dusøren.

Som hovedregel vil utbetaling av honorar eller dusør i forbindelse med gjenfangst være trekk- og avgiftspliktig. Det vil være opp til ligningsmyndighetene å avgjøre om skatteyter har drevet hobby- eller næringsvirksomhet. Denne vurderingen gjøres i forbindelse med vurdering av selvangivelsen/ligningen. Se også <https://www.skatteetaten.no/no/Bedrift-og-organisasjon/Starte-bedrift/Jeg-vil-i-gang/Hobby-eller-naring/>. Skatteetaten viser også til følgende lenke når det gjelder innberetning og skatteplikt ved småjobber:

<http://www.skatteetaten.no/no/Person/Selvangivelse/tema-og-fradrag/Jobb-og-utdanning/skattefrie-smajobber/smajobber/>

For å unngå mye kontorarbeid i ettertid i forbindelse med utbetalingen av dusør, kan en derfor alt i utlysningsteksten eller avtalen med fisker be om fødsels- og personnummer slik at skattekort kan hentes inn elektronisk.

Det vil også være naturlig å opplyse fiskerne om muligheten til å rapportere og få fisket klassifisert som hobby og så evt få oppgjøret på likningen året etter.

Mal for utloving av dusør ved gjenfiske i sjø

(OBS! Må tilpasses i det enkelte tilfellet og alltid i dialog med myndighetene)

I forbindelse med rømming av fisk fra lokaliteten XX (lokalitetsnummer og navn) ønsker YY (navn på bedriften som er eier av fisken) å bidra til at så mye som mulig av den rømte fisken fanges og tas opp av sjøen i løpet av den perioden gjenfangstfisket pågår. Det utloves derfor en dusør på kr xxx pr rømt fisk (laks eller regnbueørret) som fiskes, mot innlevering av xx (sett f.eks. inn: hode/fettfinne/skjell eller bilde av fisken) ved YY (angi sted og tidspunkt). Fisker kan i tillegg beholde fangsten.

Fisken veier ca xxxx gram/kg og er trygg å spise (OBS! tekst må endres og tilpasses i dialog med Mattilsynet hvis dette ikke er riktig).

I forbindelse med gjenfangsten gjelder følgende bestemmelser fastsatt av myndighetene: (Sett inn aktuell tekst i samråd med myndighetene. F.eks.: Fisket er begrenset til 500 meter fra anlegget, målt fra en rett linje trukket mellom anleggets faktiske ytterpunkt i overflaten. Følgende fiskeredskap er tillatt å bruke: xxxxxxxx.)

Informasjon for å effektivisere gjenfangsten

For å sikre så effektiv gjenfangst som mulig, og for å kunne gi informasjon tilbake til alle om hvor rømt fisk fangstes og med hvilket redskap, er det viktig for bedriften å ha oppdatert informasjon fra fisket. YY (navn på bedriften som er eier av fisken) ber derfor om å få inn fortløpende informasjon pr telefon/sms nr xxxxxxxx om følgende:

Antall fisk i denne meldingen (ikke meldt tidligere): xx
Størrelsesfordeling (vekt): xx gr – xx gr
Fiskeredskap: xxxxxxxx
Fiskested: xxxxxxxx
Fangsttidspunkt: xxxxxxxx
Navn på fisker: xxxxxxxx

Nødvendig informasjon for utbetaling av dusør

Samlet dusørbeløp vil bli overført til konto når gjenfangstperioden er offisielt avsluttet. En fritidsfisker som mottar dusør vil kunne bli ilagt skatt ihht skattelovens § 5-1, men har også i forbindelse med vurdering av ligningen mulighet til å rapportere og få fisket klassifisert som hobby. Dette vil det være opp til ligningsmyndighetene å avgjøre. For å lette kontorarbeidet i etterkant, må derfor følgende opplysninger sendes/overleveres til YY (navn på bedriften som er eier av fisken):

Navn på fisker: xxxxxxxx
Adresse: xxxxxxxx
Mailadresse: xxxxxxxx
Telefonnummer for utveksling av informasjon: xxxxxxxx
Kontonummer som dusøren skal overføres til: xxxxxxxx
Fødsels- og personnummer for innhenting av skattekort: xxxxxx xxxxx